

Велика пожежа

Рей Бредбері

Того ранку, коли спалахнула велика пожежа, ніхто в домі не зміг її загасити. А горіла Маріанна, мамина племінниця, що оселилася в нас на час від'їзду своїх батьків до Європи. Отож ніхто не зміг розбити скло червоної коробки в кутку, натиснути кнопку й викликати пожежників у касках та зі шлангами в руках. Палаючи, мов підпалений целофан, Маріанна спустилася вниз, голосно застогнала чи скрикнула, плюхнулася на своє місце за столом і відмовилась від сніданку.

В кімнаті стало нестерпно жарко, і мати з батьком відступили назад.

— Доброго ранку, Маріанно.

— Що? — Маріанна подивилась кудись через голови й неуважно відповіла: — А, доброго ранку.

— Як спалося тобі, Маріанно?

Проте вони чудово знали, що сьогодні вона не стуляла повік. Мати подала Маріанні склянку води, і всіх зацікавило, чи не випарується вона відразу ж у неї з руки? А бабуся, уважно подивившись у збуджені очі дівчини, промовила:

— Ти хвора, але це не від мікробів. Їх у тебе не побачиш у жоден мікроскоп.

— Що? — перепитала Маріанна.

— Любов — це хрещена мати безголових, — зауважив батько.

— Минеться, — відповіла йому мати. — Дівчата в такому стані тільки здаються безголовими, бо, закохавшись, вони нічого не чують.

— Але це згубно впливає на півколові канали, — заявив батько, — і призводить до того, що багато дівчат так і падають хлопцям у обійми. Мені це добре відомо. Колись одна така жінка мало не розчавила мене, кинувшись мені на шию, і я вам скажу...

— Тихо! — І мати, дивлячись на Маріанну, звела брови в одну лінію.

— Вона не чує, про що ми говоримо. Зараз вона нічого не здатна чути.

— Сьогодні вранці він заїде по неї, — пошепки повідомила мати, так ніби Маріанни й не було в кімнаті. — Вони знову поїдуть кататися на його тарадайці.

Батько обтер губи серветкою і спитав:

— Хіба наша донька поводитись отак, жінко? Вона вийшла заміж і поїхала звідси так давно, що я вже й забув коли. Але не пригадую, щоб вона так дуріла. Коли дівчина закохується, вона зовсім утрачає глузд. Саме на це й попадається чоловік. Він думає: "О, яка мила й дурненька дівчина, вона кохає мене, одружуся-но я з нею". Він одружується з нею, а одного чудового дня прокидається й бачить: вся замріяність його дружини кудись згинула, повернувся весь її тверезий глузд і висить тепер, мов білизна, по всьому будинку. І тут у нього виникають тисячі проблем. Отак чоловік і опиняється мов на безлюдному острові, сам-один у квартирі, з фатою у руках, що раптом перетворилася на ведмежий самолів, з метеликом, що перевтілюється в осу. І тоді він знаходить розраду в якомусь хобі — починає збирати марки, постійно приводить

додому приятелів або...

— Це ти про себе! — вигукнула мати.— Маріанно, розкажи нам про цього... Як, кажеш, його звати? Айзек Ван Пельт?

— Що? А, так. Айзек.

Усю минулу ніч Маріанна то ходила біля свого ліжка, то хапала якусь книжку поезій і читала вголос найнесподіваніші рядки, то лягала на спину або на живіт і дивилась у вікно на залитий місячним сяйвом нічний краєвид. Усю ніч кімнату наповнювали пахощі жасмину, до того ж весна була незвично тепла (термометр уночі показував тринадцять градусів), і вона ніяк не могла заснути. Якби хто-небудь зазирнув до її кімнати крізь замкову шпарку, то Маріанна здалась би йому вмираючим метеликом.

Ранок захопив її біля дзеркала: вона плескала в долоні над головою, і лише в останню мить, перед тим як спуститися до сніданку, здогадалася надягти сукню.

За столом бабуся стиха підсміювалась і нарешті сказала:

— Тобі треба поїсти, дитино. Тобі треба поїсти.

Маріанна трохи побавилася з грінкою, перш ніж відкусила шматочок. Тієї ж миті знадвору почувся гучний автомобільний сигнал. Це приїхав Айзек! На своїй тарадайці!

— Ой-ой! — крикнула Маріанна і чимдуж кинулась нагору.

Молодого Айзека Ван Пельта привели в дім і познайомили з усіма.

Коли Маріанна нарешті поїхала, батько опустився на стілець і витер лоба.

— Ну, я не знаю. Це вже занадто,— сказав він.

— Але ж ти сам порадив їй не сидіти вдома,— заперечила мати.

— А тепер шкодую, що зробив це,— признався він.— Річ у тім, що вона живе в нас півроку і пробуде ще стільки ж. Отож я подумав, що якби вона зустріла якогось гарного хлопця...

— ...і вони побралися б,— сердито докінчила за нього бабуся,— тоді Маріанна виїхала б звідси хоч завтра. Ти це мав на меті?

— Може, й так,— сказав батько.

— Авжеж, що так.

— Але нині справи стоять гірше, ніж дотепер,— вів далі батько.— Вона ходить, наче сновида, з заплученими очима, крутить ці жахливі платівки про кохання і розмовляє сама з собою. Такого жоден чоловік не здатен витримати. Вона дійшла до того, що весь час сміється. Чи всі вісімнадцятирічні дівчата такі божевільні?

— Мені він здався цілком порядним юнаком,— сказала мати.

— Що ж, подякуймо за це долі,— сказав батько, піднявши чарку.— За ранні одруження!

Наступного ранку, ледь зачувши автомобільний сигнал, Маріанна прожогом вилетіла надвір, так що хлопець не встиг навіть підійти до дверей. Лиш одна бабуся побачила з вікна, як вони з ревом від'їхали.

— Вона мало не збила мене з ніг,— обурився батько, розчісуючи вуса.— У неї що, качан капусти на плечах замість голови? Ну треба ж!

А вдень, повернувшись додому, Маріанна попливла просто до програвача, і через мить шарудіння голки наповнило весь будинок. Маріанна прокрутила "Цю давню чорну магію" двадцять один раз, а сама, танцюючи по кімнаті із заплющеними очима, весь час приспівувала:

— Ля-ля-ля...

— Я боюся заходити у свою власну вітальню,— признався батько.— Я вийшов на пенсію, щоб спокійно курити сигари і втішатися життям, а не для того, щоб у моїй вітальні кружляла під люстрою схиблена родичка!

— Тс-с-с! — шикнула мати.

— Це справжнє лихо,— правив своєї батько.— Хай там як, а вона всього лиш гостює в нас!

— Тобі ж відомо, як поводяться дівчата в гостях. Коли вони опиняються далеко від свого дому, їм здається, що вони в Парижі. Але в жовтні вона поїде. Не так уже все й погано.

— Ще б пак,— зауважив батько.— На той час мине сто тридцять днів відтоді, як мене поховають на кладовищі Грін-Лоун.— Він підвівся і жбурнув газету на білий журнальний столик.— От їй-богу, зараз же й поговорю з нею!

Він підійшов до дверей вітальні і став дивитись на Маріанну, що кружляла у вальсі.

— Ля-ля-ля-ля,— наспівувала вона в такт музики.

Прокашлявшись, батько ступив уперед.

— Маріанно,— почав він.

— "Ця давня чорна магія"...— проспівала дівчина.— Що таке?

Він дивився, як злітають у повітрі її руки, схожі тепер на язики полум'я.

— Мені треба поговорити з тобою,— сказав він, поправляючи краватку.

— Та-там-ті-там-ті-там-ті-там,— проспівала племінниця.

— Ти чуєш, що я кажу?

— Він такий милий,— озвалась вона.

— Це й так усім відомо.

— А чи знаєте ви, що він відчиняє двері, як справжній швейцар, а на трубі грає—ну чисто як Гаррі Джеймс, а сьогодні вранці він подарував мені букетик стокроток...

— Цілком можливо...

— У нього такі сині очі,— і дівчина подивилась на стелю.

Проте батько не побачив там нічого вартого уваги.

А Маріанна, танцюючи, все дивилась на стелю. Тоді батько підійшов до дівчини, ще раз глянув угору і, не побачивши там нічого — ні вологої плями, ні тріщини,— зітхнув:

— Маріанно...

— Ми їли омара в тому кафе над річкою...

— Омара... Гаразд, омара, але мене турбує твоє здоров'я, я не хочу, щоб ти змарніла. Хоч один день, завтра, ти повинна залишитись удома й допомогти твоїй тітоньці Мет зробити серветки...

— Гаразд, сер.— Маріанна, розкинувши крила, ширяла думкою по вітальні.

— Ти чула, що я тобі сказав? — підвищив голос батько.

— Так, так,— пошепки, із заплученими очима відповіла дівчина.—О, так, так.— Її спідниці вихором кружляли навколо неї.— Так, дядечку,— сказала вона, відкинувши голову назад.

— Ти допоможеш своїй тітці із серветками?! — закричав він.

— ...із серветками...— прошепотіла вона.

— Ну, все! — Батько опустився в кухні на стілець і схопив газету.— Думаю, я їй усе сказав!

Та наступного ранку він ще й з ліжка не встав, як почувся оглушливий автомобільний сигнал і Маріанна помчала вниз, затрималася на мить перекусити в їдальні, а тоді грюкнули парадні двері, машина з гуркотом покотилася по дорозі, і двоє людей у ній затягнули, фальшивлячи, пісню.

Батько обхопив голову руками.

— Серветки...— вимовив він.

— Що таке? — перепитала мати.

— Сервет, кажу,— відповів батько.— Піду-но я до Сервета.

— Але ж Сервет відчиняє о десятій.

— Я зачекаю,— сказав батько, заплучивши очі.

Тієї ночі і сім наступних ночей поскрипувала на веранді гойдалка. А батько, зацаївшись у вітальні, нервово затягувався десятицентовою сигарою, і червоний вогник раз у раз освітлював його трагічне обличчя. Він дослухався до рипіння, і до нього долітали приглушені звуки, тихі сплески сміху, ніжні слова закоханих.

— Моя веранда...— ледь чутно про. шепотів батько.— Моя гойдалка...— простогнав він, дивлячись на вогник своєї сигари.— Мій будинок...— промимрив він, напружуючи слух.— О господи...

Він пішов у сарай, де лежав інструмент, і повернувся на темну веранду з блискучою маслянкою.

— Ні, ні, не вставайте. Не турбуйтеся. Я тільки змащу — ось тут і там...

Він змастив там, де скрипіло. Було темно, і присутність Маріанни він відчув лише по запаху її парфумів, що мало не звалив його на трояндовий кущ. Її приятеля теж не було видно.

— На добраніч,— попрощався батько.

Він увійшов у дім, сів, прислухався.

Гойдалка більше не рипіла. Тепер він чув лише звук, схожий на биття метелика об шибку. То тріпотіло Маріаннине серце.

— Він, певно, дуже гарний,— сказала мати, витираючи у дверях кухні посуд.

— На це я й сподіваюся,— прошепотів батько.— Тому й дозволив їй сидіти щовечора на веранді.

— Щовечора і щодня. Порядна дівчина не стане так часто зустрічатися з хлопцем, якщо в того несерйозні наміри.

— Може, він сьогодні освідчиться їй? — з надією спитав батько.

— Навряд чи так скоро. А до того ж вона ще така молода.

— Але все ж таки,— вголос міркував батько,— це може статись. їй богу, це має статись!

Бабуся захихотіла в своєму закутку, і її сміх пролунав, мовби шарудіння сторінок, коли хтось гортає старовинну книгу.

— Що тут смішного? — поцікавився батько.

— Зачекай трохи, і сам побачиш,— відповіла бабуся.— Завтра.

Батько втупився в темряву, але бабуся не сказала більш ні слова.

— Так, так,— мовив батько за сніданком, оглянувши варені яйця лагідним оком.— Так, так. Цієї ночі, чорт забирай, я чув більше шепотіння, ніж будь-коли. Як його звати? Айзек? Ну, якщо я бодай трохи розуміюся на людях, то, думаю, минулого вечора він їй освідчився. Я певен, що таки освідчився.

— Це було б добре,— сказала мати.— Весілля навесні. Але так скоро?

— Ет, облиш,— сказав батько, з повним ротом переконливих доказів.— Маріанна з тих дівчат, які одружуються рано. Не можемо ж ми стояти в неї на дорозі.

— Цього разу, думаю, ти маєш рацію,— погодилася мати.— Весілля буде дуже гарним. Весняні квіти, і Маріанна виглядатиме красунею в тому платті, що я минулого тижня бачила в магазині Хайдеккера.

Вони разом подивились у бік сходів, чекаючи, коли з'явиться Маріанна.

— Даруйте,— промовила бабуся своїм скрипучим голосом, підвівши голову.— На вашому місці я відмовилася б від надії так швидко позбутися Маріанни.

— Чому відмовилася б?

— А тому.

— Чому "тому"?

— Не хотілося б вас розчаровувати,— підсміюючись, проскрипіла бабуся, мотнувши своєю маленькою головою.— Але в той час, коли ви сушили собі голову, як би видати Маріанну заміж, я добре пильнувала і все про неї знаю. Останній тиждень я весь час спостерігала за цим хлопцем, коли він приїздив на своїй машині й сигналив. Він, певно, актор, або естрадний артист, або ще хтось, схожий на них.

— Що? — не повірив батько.

— Авжеж,— підтвердила бабуся.— Бо одного разу він був білявим, наступного дня чорнявим і високим, у середу в нього з'явилися довгі вуса, а в четвер — руде хвилясте волосся, у п'ятницю він чомусь покоротшав на зріст і замість "форда" приїхав на пошарпаному "шевроле".

Мати й батько сиділи, ніби громом прибиті. Нарешті батько, спалахнувши від гніву, закричав:

— Ти кажеш, що все бачила! Ти сиділа там і бачила всіх тих чоловіків, і ти...

— А ти ж бо завжди десь ховався,— урвала його бабуся.— Якби ти хоч раз виліз на світ божий, ти побачив би не менше, ніж бачила я. А я навмисне нічого не казала. З часом вона перегорить і заспокоїться. Кожна жінка проходить крізь таке. Це не дуже легко, але від цього не вмирають. Дівчині лестить Щодня зустрічатися з новим

хлопцем!

— Ти, ти, ти, ти, ти...— ледь не задихнувся батько, вирячивши очі.

Він безсило впав на стілець. Мати приголомшено мовчала.

— Доброго ранку всім! — вигукнула Маріанна, збігаючи вниз і сідаючи на своє місце.

Батько витріщився на неї.

— Ти, ти, ти...— обурено белькотів він, дивлячись на бабусю.

"Я зараз вибіжу з криком на вулицю,— розпачливо подумав батько,— розіб'ю віконце пожежної тривоги і викличу пожежників із шлангами. Або, дасть бог, здійметься пізня хуртовина, і я вижену Маріанну надвір охолонути..."

Та нічого того він не зробив. Оскільки в кімнаті стало надто жарко, всі вийшли на прохолодну веранду, а Маріанна сиділа й мовчки дивилася на свій апельсиновий сік.